

Nieuwsbrief Deltaplan voor het Landschap

Nr 9, oktober 2010

6 november publieksdag: Boer zoekt Buur-dag volop activiteiten

De 'Boer zoekt Buur'-dag biedt volop activiteiten voor jong en oud. Deze dag vindt plaats op zaterdag 6 november in het gebied Moerenburg-Heukelom. Het programma loopt van 10.00 uur tot 17.00 uur en bestaat uit een groot aantal actieve, maar vooral leuke activiteiten. Zoals een bezoek aan een van de lokale bedrijven. Een boottocht van de Piushaven naar Moerenburg. En verder een cultuurhistorische activiteit, aanplanten van landschapselementen, meewerken aan de jaarlijkse activiteit van de werkgroep 'Behoud Moerenburg' en een Natuurontdekpadd. Een fietsroute, die ook te wandelen is, verbindt alle activiteiten met elkaar.

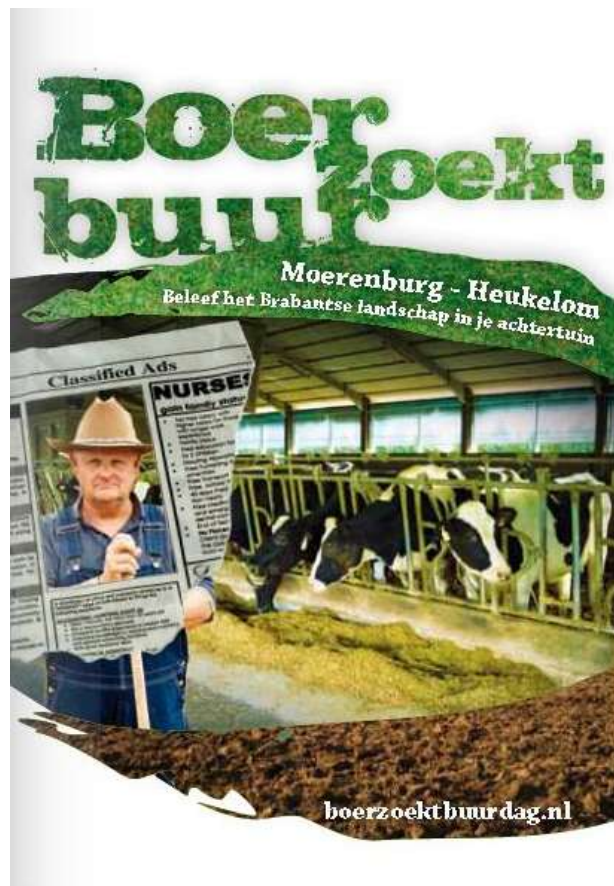
De website www.boerzoektbuurdag.nl geeft een overzicht van alle locaties in het gebied waar activiteiten plaatsvinden. Deze zijn gedurende de hele dag gratis toegankelijk. Alleen voor de boottocht wordt een kleine vergoeding gevraagd. Aanmelden is niet nodig, behalve voor de plantactiviteit bij boerderij Van Gorkum en de activiteit van de werkgroep Behoud Moerenburg. Aanmelden voor deze twee activiteiten kan via www.natuurwerkdag.nl.

Met de Boot de Boer op

Zaterdag 6 november kunnen bezoekers van de Boer zoekt Buur-Dag met de boot naar de Boer. Vanuit de Piushaven vaart de boot over de enige waterweg die Tilburg met het buitengebied verbindt. Onderweg vertelt een gids over de duizenden schepen die hier vroeger het water bevaren hebben en de ruggengraat van de Tilburgse economie vormden. Ook de nieuwe ontwikkelingen in het gebied komen aan bod, zoals een ecologische verbinding, bouwplannen en het huidige gebruik van de Piushaven.

Pony rijden en huifkartochten

Manege De Gulle Ruif zet op 6 november zijn deuren open en verzorgt diverse activiteiten. Zo kan in de ochtend een achttal dressuur en lesprogramma's voor pony's en paarden bekeken worden. Vanaf 14 uur is er voor kinderen vanaf 7 jaar gratis de mogelijkheid om pony te rijden. Bij Manage Hooijen starten vanaf 13.30 uur de hele middag door huifkartochten van Heukeloms Hoefke die door het gebied trekken.

Rondleidingen

Op drie lokale bedrijven in Moerenburg-Heukelom worden op 6 november rondleidingen verzorgd en is er de mogelijkheid het bedrijf te bezichtigen. Dit zijn Melkveehouderij Fonken, Van Helvoirt Groenprojecten en Melkveehouderij Piet van Meintjeshoeve.

Het bedrijf van Kees en Ellie Fonken bestaat uit ongeveer 65 melkkoeien en 60 stuks jongvee. Op de landbouwgrond aan huis is er samen met de gemeente gewerkt aan natuurontwikkeling Moerenburg. Op 6 november wordt er ook een beukenhaag en diverse knotwilgen aangeplant. Bezoekers zijn van harte uitgenodigd om mee te helpen bij het aanplanten van deze planten. Van Helvoirt Groenprojecten is een hoveniers- en groenvoorzieningsbedrijf dat gegroeid is naar 72 medewerkers. Van Helvoirt beschikt al jaren over een compostering op eigen terrein, waar groenafval omgezet wordt tot compost. Tijdens de 'Boer zoekt Buur-dag' wordt de bezoeker rondgeleid over het terrein.

Sjef Denissen verzorgt aantrekkelijke rondleidingen op zijn bedrijf Piet van Meintjeshoeve.

Wie op zoek is naar de Piet van Meintjeshoeve, komt uit bij de familie Denissen in het buurtschap Heukelom bij Oisterwijk. De boerderij, die al 97 jaar oud is, werd oorspronkelijk bewoond door mevrouw Pietje Denissen. In de buurt kende iedereen haar als 'Piet van Meintjes'. De Piet van Meintjeshoeve is een gemeentelijk monument. Op zaterdag 6 november kunnen bezoekers hier genieten van de melkveehouderij in al zijn charme, de omgeving, de rust en ruimte, de koetjes en kalfjes en natuurlijk de koeienstal en melkstal. Ook kinderen kunnen hier volop genieten. Jeff Denissen verzorgt de rondleidingen.

Cultuurhistorisch programma bij Mie Pieters

Heukelom en omgeving heeft veel trouwe inwoners die er geboren en getogen zijn. De inwoners voelen zich erg verbonden met hun woonplaats. Maar wat weinig mensen weten, is dat Heukelom heel erg belangrijk was in de vroegste tijden. Heukelom is namelijk het oudste bewoonde gebied in Midden-Brabant. Hier lag de kern van het oude gebied van de Tilburgen. Het was vooral gericht op de dicht bewoonde kern die toen Tilburg heette en die nu Oisterwijk heet. Wat nu de grote stad Tilburg is, stelde toen niets voor. Het waren een paar boerderijen in een uithoek, die geen naam hadden.

Met dia's zal Jan Franken de bezoekers bekend maken met het roemrijke verleden van Heukelom-Berkel-Enschot. Daarnaast spreekt hij ook over de laatste resultaten van de opgravingen die u in Berkel-Enschot te zien zijn. Dit en nog veel meer komt aan bod tijdens de lezingen bij Mie Pieters verzorgd door Jan Franken. Dit cultuurhistorische programma duurt circa 30 tot 45 minuten en start elk heel uur.

Wandelen en planten

De Boer zoekt Buur-dag wordt georganiseerd in het kader van het Deltaplan voor het Landschap. Doel van het Deltaplan is om Moerenburg-Heukelom landschappelijk nog aantrekkelijker te maken voor bewoners en bezoekers. Vanuit dit oogpunt vindt er de plantactie plaats bij boerderij Van Gorkum. Iedereen kan hierbij meehelpen.

Omdat door te wandelen het landschap pas echt goed beleefd kan worden, maken ook wandelingen en ommetjes onderdeel uit van het programma van de Boer zoekt Buur-Dag. Zo is er het Natuurontdekp pad en het 'Heukelommetje'. Dit laatste wordt verzorgd door Dré van Hal vanaf de woning De Korenbloem in Heukelom.

Informatiepunt

In het monumentale gebouwtje bij de rioolwaterzuiveringsinstallatie is op de Boer zoekt Buur-dag het informatiepunt ingericht voor het Deltaplan voor het Landschap. Ook is hier informatie te vinden over de Streekrekening Het Groene Woud en het Nationaal Landschap Het Groene Woud. Hier kunnen bezoekers zich aanmelden als fan van Moerenburg-Heukelom. Dit landelijke gebied zal de komende jaren namelijk alleen nog maar mooier en aantrekkelijker worden. Mede dankzij het Deltaplan voor het Landschap. Fans worden op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen van het Deltaplan voor het Landschap en van de ontwikkelingen in het gebied. Nog dit jaar wordt een compleet fanprogramma opgezet. Zie voor meer informatie www.onsgroenewoud.nl.

Leren van Binnenveld

Een van de vier voorbeeldgebieden voor Het Deltaplan voor het Landschap is zoals bekend Het Groene Woud, met Moerenburg-Heukelom als pilotgebied. Hoe vergaat het de andere voorbeeldgebieden? Deze keer: Binnenveld. Wat typeert de aanpak van het gebied, wat zijn overeenkomsten en verschillen? En wat zijn leerpunten voor Het Groene Woud?

Zoals de naam Binnenveld al doet vermoeden gaat het hier om een centraal gelegen landelijk gebied. Binnenveld is gesitueerd tussen de WERV-gemeenten Wageningen, Ede, Rhenen en Veenendaal. Deze gemeenten hebben gezamenlijk een landschapsontwikkelingsplan vastgesteld. Insteek is om hier waardevolle landschapselementen terug te brengen, te zorgen voor recreatieve ontsluiting en te kijken naar economische mogelijkheden.

Binnenveld is een centraal gelegen landelijk gebied tussen de WERV-gemeenten Wageningen, Ede, Rhenen en Veenendaal.

Co-financiering

Het gebied loopt achter op het beoogde schema. Door politieke wisselingen van de wacht zag de gemeente Ede het VROM-pilotproject op een gegeven moment als bezuinigingsmogelijkheid. Jac Meter, Programmacoördinator SVGV die zich bezig houdt met gebiedsfondsen, licht de impact daarvan toe: “Dat kwam als donderslag bij heldere hemel. Dat betekende in Ede van vooraf aan beginnen met het overtuigen van mensen. Duidelijk maken wat de kansen zijn van het project en het grotere geheel laten zien, zoals het co-financieringskarakter van het project. Zowel gemeenten, provincies als het Rijk dragen hun financiële steentje bij.

Wanneer gemeente Ede het project schrappt, is dat een ramp voor het totale budget voor landschapsaanleg en -onderhoud, omdat ook de andere partijen dan hun bijdrage intrekken.” Inmiddels is de gemeente Ede op zoek naar andere financieringsmogelijkheden. In november moet blijken of dit gelukt is.

Groen rustpunt

Natuurlijk zijn er ook kansen. De programma-coördinator vertelt: “Er zijn allerlei streekontwikkelingen gaande waar we bij aanhaken, zoals de ontwikkeling tot FoodValley. Initiële insteek van FoodValley is het scheppen van economische kansen. Binnen deze plannen proberen we te claimen ‘het groene rustpunt’ te zijn. Want hoe kun je nou de economie versterken, zonder daarbij aandacht te schenken aan een gezond woon-, leef- en werkklimaat?” Kortom, het meeliften op het FoodValley-verhaal is een van de manieren om Binnenveld als natuurlijk, landschappelijk waardevol gebied opnieuw op de politieke agenda krijgen en houden.

De combinatie van landschap en economische perspectief is ook hetgeen wat Jac Meter enorm boeit in Binnenveld als VROM-pilot en als LNV-pilot. De samenhang tussen landschap en geld in de VROM-pilot vat hij als volgt samen: “Feitelijk gaat de VROM-pilot over landschap dat geld oplevert. Namelijk een deel van beoogde landschapsontwikkeling wordt versneld aangebracht. En vervolgens meet LNV de effecten van 5% landschapsdooradering in dit gebied, om te zien wat het heeft opgeleverd.” De LNV-pilot draait om co-financiering van landschap met privaat geld. Binnenveld is in dit kader bezig met de onderwerpen uitzichtgarantie en biomassa.

In het Binnenveld worden contracten afgesloten tussen uitzichtgenieters en uitzichtbieders.

Uitzichtgarantie

“Het idee achter het begrip uitzichtgarantie is heel eenvoudig”, vertelt Jac. “De mensen die genieten van een mooi uitzicht, hebben de mogelijkheid ervoor te zorgen dat dit uitzicht gewaarborgd blijft, wanneer zij de prijs betalen die hierbij komt kijken.” Zo’n uitzichtgarantie kan vorm krijgen in een privaatrechtelijke constructie of via een publiekrechtelijke variant. Een mogelijk voorbeeld van een privaatrechtelijke constructie is dat bewoners aan de dorpsrand een-op-een afspraken maken met de aangrenzende boer. Tegen een vergoeding van een jaarlijks bedrag, geeft de boer de bewoners de garantie dat er bijvoorbeeld geen schuur geplaatst wordt in hun zichtlijn. Jac Meter: “In Binnenveld zijn we bezig met het uitwerken en uittesten van de privaatrechtelijke variant in de vorm van een erfdiensbaarheid of servituut. De bedoeling is om aan de randen van Binnenveld – waar ook een klompenpad loopt - daadwerkelijk contracten af te sluiten met uitzichtgenieters en uitzichtbieders. In november volgt een tussenrapportage.”

Aan de rand van Binnenveld loopt een klompenpad. Het klompenpad loopt deels over bestaande wegen, deels door agrarisch gebied. Voor een klompenpad door agrarisch gebied is vooraf eerst toestemming en instemming nodig van de betreffende eigenaar of grondgebruiker. Ook bij uitzichtgarantie is er sprake van nauwe samenwerking tussen ‘genieters’ en ‘bieders’.

Gaat het om een publiekrechtelijke variant dan zijn burgers en publieke partijen betrokken. Meter illustreert: “Bijvoorbeeld: de inwoners aan de rand van Rhenen hebben een mooi uitzicht over het Binnenveld. Voor de waarde van hun huis betekent dat een meerwaarde van circa 15%. De gemeente Rhenen ontvangt dus een hogere WOZ-waarde dankzij het landschap. Belasting die ten goede kan komen aan het garanderen van hetzelfde uitzicht.

Mochten er toch onverhoopt ontwikkelingen gaande zijn die het uitzicht in gevaar kunnen brengen, dan zou een logische verrekening moeten plaatsvinden.” Juist dat garantie-element maakt het moeilijk, wanneer publieke partijen opdrachtgever zijn. De uitzichtgarantie zou beleids-ondersteunend moeten werken, maar kan in de praktijk immers ook beleidsbelemmerend zijn.

Het afvoeren van snoeimateriaal kost geld, zou het ook geld op kunnen leveren? Een vraag die gesteld wordt in het LNV-pilot project biomassa.

Geld uit biomassa

In het kader van de LNV-pilot is Binnenveld niet alleen bezig met het onderwerp uitzichtgarantie, maar ook met biomassa. De programma-coördinator vertelt: “Bij het aanleggen en onderhouden van landschap komt ook een ‘reststroom’ kijken, bijvoorbeeld snoeimateriaal. Dit afvoeren kost geld. Wat kunnen we bedenken om juist met deze biomassa geld te genereren voor het gebiedsfonds, zodat dit fonds weer aanleg en beheer kan bekostigen?” Op drie niveaus kan bekeken worden of biomassa rendabel te maken is: op bedrijfsniveau, gebiedsniveau (heel Binnenveld) en op ‘haalbare kaart-niveau’ (hoe groot zou het gebied moeten zijn, wil het zinvol zijn). Momenteel is het biomassa-project klaar om de onderzoeksfase te starten. Ook is er een begeleidings-commissie samengesteld.

Deltaplan voor het Landschap, Dienst Landelijk Gebied,
Mevrouw N. Raedts (projectleider), Prof.
Cobbenhagenlaan 125, 5037 DB Tilburg, tel.: 013-
5950595, e-mail: p.h.t.raedts@minInv.nl